

31. jul. 1925

FAKTA

Dato:

31. jul. 1925

Sidetal:

Dagbog, 1925, 4, side 47 recto - 54 verso

Dagbogens placering:

Det Kongelige Bibliotek

Ophavsmand/nøgleperson:

Johannes Larsen

Omtalte personer:

Kata -

Martin i Grønland -

Peter Oluf Enoksen

Alexander Godtbergsen

Poul Holbeck

Enoks Lyberth

John Møller

Finn Salomonsen

Henning Scheel

TRANSSKRIFTION

31 Juli

Regn. Det har regnet hele Natten

Doktoren og Magisteren kommer over og drikker Kaffe og da vi er færdige kommer Enos, Martin Kristian ¹ og Kata over og for [får] Kaffe.

da vi er færdige med Kaffen kommer Landsfogeden med Nauja

•94 – blank• •95• Landsfogeden er ikke selv med men er gaaet over i Islands Falk og vil være i Holstensborg i Dag. Kemnits ² var om Bord og havde Pakke Post til Finn, bl.a. indeholdende en Anmeldelse af "Danmarks Fugle" ³.

Han fortalte at Mester Olsen ⁴ var gaaet over Bord fra Hans Egede ved Kap Farvel, meddelt traadløst til Islands Falk.

Han var et af de mest indtagende Mennesker jeg har mødt og elsket af alle der kendte ham

•96• Vi har en halvstor Kjoveunge med fra Simuitak den har staaet i en Kasse paa Dækket og er blevet vaad. Hun kommer med i Kahytten og bliver fodret med Laks og derpaa puttet i Kassen og sat ned til Motoren for at blive tør.

Doktorens Kristian bliver her om Bord som kendt Mand. [Tegning]

•97• Vi letter Kl 9 ½ og alle 3 Baade følges N. over.

Stille og Regn.

L. glaucus Svartbag, henad Kl. 11 kommer der lidt Bris fra N.

Der ligger nyfalden Sne paa Fjældtoppen fra i Nat.

Kl. 11 ½ begynder Solen at komme frem.

Inde ved et Rev med en grøn Slette flyver en L glaucus Vi sejler stadig i Kølvandslinen men de andre 2 Baade er nu langt forude.

•98• [Tegning] Kangek.

•99• Vi har højt Land indenfor, Bjærgkæder med Nysne paa Toppene afbrudt af dybe Dale der skærer sig ud vinkelret paa Kysten, udenfor os og forude Mængder af smaa flade Skær. Det er graat og koldt, men Tørvej Vi er udfør Kangek og Skærene hedder Savsat (Grinderne).

Fjældene er 3000 F høje

Paa et af Skærene indenfor os er der Folk vi kan se Røgen fra deres Baal og i Kikkerten kan vi se Folkene

•100• [Tegning] Jeg tog Fejl med Laksene, de var ikke fra Godtbergsen, Møller havde købt dem for en Krone

Lægger vi til

•101• Paa Fjældene N for Kangek er der falden mere Sne der er helt hvidt oven paa og paa det højeste af dem skinner Solen

3 Havlitter fl forbi

Middag.

Kogt Laks Myrter

Cammembert

Kaffe.

Vi sejler gennem en Flok svømmende Tatteratter en Sæl Ude i Nv et Isbjærg.

Kl 2,20

Ankrer vi [De to ord er overstreget] ved Anders Olsens Ø ⁵

•102• [Tegning]

× Peter Enoksen ⁶ han ligner Kejseren af Kinesiens Land

•103• [Læses i forlængelse af næstforrige side] hvor Doktorens Baad ogsaa ligger.

Paa Klippen staaer et lille halvt Hundrede Grønlændere paa et Skær overfor er Hundene indburede, det er de første Slædehunde vi ser.

begge Baade sejler straks igen.

Det smaaregner.

Vi har faaet en Kajakmand)× [henviser til tekst på forrige side] ombord i Stedet for Kristian som gik over til Doktoren igen. Jeg spørger Peter om det er Kristians Kajak og faar det Svar:

•104• "Nej, det er den nyeste Mands Kajak", "Hvor er han?" "Han styrer nu?["]

Jeg var lige kravlet til Køjs da vi lagde til og gaar nu ned igen for at faa en Lur og lidt Varme.

Jeg sover til Kl. henad 5.

Angut ruller lidt og jeg kan høre Regnen tromme paa Ruffet. Møller kommer ned og erklærer at det er surt og koldt, det regner og blæser og

•105• det er væmmeligt og at nu vil han have Krassiliakskindbuxerne ⁷ paa enten det er Paaske eller. Saa trak han dem op af Køjebænken her skal De se, De har dem ikke finere, Kjolebuxerne derhjemme er ikke finere saa trækker han dem paa og Oljekappe Træskostøvler og Sydvest og kravler op ad Hullet igen Jeg ligger og hører paa Motoren den gaar vældigt fint det lyder som naar man rører Æggeblom

•106• me og den er ved at være færdig

Kl hen ad 7 gaar jeg op

et Par Alke fl. forbi der sejler et Isbjærg inde under Land, det smaaregner [Tegning]

længere inde et til som næsten forsvinder i Regntykningen. Ude i Horizonten mod V ses Islands Falk for N gaaende

•107• [Tegning] Kl 12 ½ 31 Juli

Fjældene N for Kangek

•108• Scheel ligger med et Nyreanfald.

Kl 8,40 et Par Odinhøns fl forbi. Møller har set nogle Stykker i Løbet af Eftmdg.

[Tegning]

Kællingehætten ⁸ [med pil op mod tegningen]

En Flok Ederfugle mest ca 40

•109• [Tegning] •110• [Tegning] Kl. 6. 28 Juli S.S.

•111• [Tegning. Lodret, højre side:] Nakeralik ⁹. N.S. Kl 5 ¾

- 112• [Tegning] 3 ½. SS.
- 113• [Tegning] 3 ¼ N Siden 28.
- 114• [Tegning. Lodret, venstre side:] 7 ½ Nordsiden. 28 Juli.
- 115 – blank• •116• [Tegning] S Strømfj. S Siden Kl 12,45 28
- 117• [Tegning] Bræ 28 Juli S Siden
- 118• [Tegning] Jakob styrer.
- 119• [Tegning] Peter sover
- 120• [Tegning. Lodret, højre side:] Bræen ved Karnak fra V
- 121• [Tegning] Kakatsiak
- 122• [Tegning] •123• [Tegning] S Strømfjord Kl 5 ¾. 28 Juni
- 124• [Tegning. Tre steder på tegningen er skrevet:] Klippe
- 125• [Tegning. Højre side, lodret:] S. Strømfj. Kl. 1 Klippeparti med en Busk og en lille Lund Ø for Ruinen
- 126 – blank• •127• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl 12,30 Skygger paa Sandet S Strømfj. NV Kyst
- 128• [Tegning] •129• [Tegning] •130• [Tegning. Lodret, højre side:] Søen paa Sletten)× set oppe fra den Ø Højde 25 Juli 6,30
- 131•)× ved Gertrud Rask Havn
[Tegning]
- 132• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl. 7,50
- 133• [Tegning. Lodret, højre side:] Næsset Ø for Angnyortafik.
- 134• [Tegning] Evighedsfjorden.fik Kl 10. 24/7
- 135• [Tegning. Lodret, højre side:] Basalt Figurer i Fjældvæggen 24 Juli Kl. 8,30 N Siden af Fjorden
- 136• [Tegning] Basaltbaand i Fjældet paa N Siden
- 137• [Tegning. Lodret, højre side:] Angut og Konebaaden ved Karsok ¹⁰ S Strømfjord 24 Juli Kl. 6
- 138• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl. 12,30 Bræ der skyder sig ud i Fjorden paa S Siden Serminguak
- 139• [Tegning. Lodret, højre side:] Samme Bræ som paa det næste Blad
- 140• [Tegning] •141• [Tegning. Lodret, venstre side:] Bræ med Side og Endemoræner under omstaaende Fjælde
- 142• [Tegning] Toppe paa S Siden af S Strømfjord Kl 11,30
Føreren Peter Rosing (tv.) og tolken Enoks. Finn Salomonsens foto.
Johannes Larsen: Havlitter. Planche til Danmarks Fugle. Udateret. Blyant og akvarel. 50,8 × 39,4 cm. Zoologisk Museum.
Johannes Larsen: Varde. Illustration til Danmarks Fugle. 1926. Tusch. Mål og ejer ukendt
"Snespurv synger paa en stensat Grav," skrev Knud Honoré Oldendow til tegningen. Han var inspektør for Sydgrønland fra 1924. Fra 1925 blev embedet omdannet, og han blev landsfoged med sæde i Nuuk.
Ekspeditionens deltagere var i selskab med ham flere gange. I 1936 udgav Oldendow bogen Grønland. Folk og Land i vore Dage på Forlaget Fremad, og han benyttede heri flere af Larsens tegninger som illustrationer, blandt

andet også denne. En blyantsskitse af varden med tilhørende tekst ses side 164.

SCHEEL:

Ret længe behøver vi ikke at opholde os paa Landjorden, før vi opdager, at Myggene og Fluerne vil blive den værste Plage. Saadanne Masser har vi slet ikke tænkt kunde præsteres, vi vidste nok, at her skulde være mange Myg, og Godtbergensen havde forberedt os paa, at de bed "som Lænkehunde". Myg havde vi jo ogsaa truffet rigeligt af i Godthaabsfjorden; men dette her er ubeskriveligt, man kan ganske simpelt slet ikke nære sig for dem, men maa enten lægge sig til at dø, saa ung man er, eller lade dem bide, og haabe paa at ens Ansigt med Tiden vil antage sit naturlige Udseende igen; vi vælger alle det sidste, for vi skal jo have Blisgæs, og vi vil efter Rensdyr.

SCHEEL:

Johannes Larsen, Hagerup og jeg arbejder os op over nogle Højdedrag; men Hagerup gør hurtigt omkring og søger ud til "Angut" igen for at faa Fred for Myggene, vi andre fortsætter stadig videre for at faa et Overblik over Landet, men hver Gang vi naar en Top, skjuler en ny Højderyg Udsigten. Johannes Larsen er fænomenal til at gaa, paa trods af sine syvoghalvtreds Aar; men alligevel klager han over, at han taber Vejret; man mærker dog ikke noget til, at han, som han paastaar, "gaar Opløsningen imøde"; det er de færreste, der vil kunne holde Trit med det Par Ben.

SCHEEL:

Dybt nede ligger Fjorden og til højre for os en stor Slette med mange Søer; fem smaa Prikker bevæger sig som Myrer hen over Sletten, det er Schiøler, Dr. Holbæk, Salomonsen, Peter Rossing og Enoks, de har roet et Stykke langs Land og er nu naaet ind til nogle af Søerne, hvor de aabenbart gør Jagt paa et eller andet, af og til hører vi deres Skud ganske svagt paa Grund af den lange Afstand.

SCHEEL:

Hen ad Aften samles vi alle til stor Raadslagning i "Angut"s Kahyt. Det er vor Fører, Peter Rossings Mening, vi vil høre, og Enoks fungerer som Tolk; men det er næsten ikke muligt at faa forklaret Rossing, at han har hele Kommandoen, og at Schiøler overlader til ham at afgøre, hvad vi skal foretage os for at faa Blisgæs og Rensdyr. Da det endelig staaer ham klart, at det er Schiølers Ønske, at han skal bestemme over os, er Planen hurtigt lagt. Han selv vil føre Schiøler og Salomonsen til nogle Søer paa den anden Side Fjorden, hvor han ved, der er Gæs; en Tur som vil kunne gøres paa et Par Dage; Enoks skal være med som Tolk, og Bolette og Katja skal bære Teltet og det meste af den øvrige Bagage. · Sønnen Jacob skal føre Johannes Larsen, Dr. Holbæk og mig ind i Landet til den modsatte Side, hvor der skal være Rensdyr; dog mener han, at det er for tidligt paa Aaret til at træffe dem saa nær Fjorden, sandsynligvis holder de til helt inde ved

Indlandsisens Rand, og i saa Fald vil vi ikke kunne naa det paa de tre Dage, som er den længste Tid, vi maa ofre paa Foretagendet; men vi beslutter dog at prøve Lykken. · Peter Nielsen skal med som Tolke, og i den lyse Sommernat sidder han og Jacob inde paa Kysten ved et lille Baal og støber Blykugler til deres gammeldags Rifler; de har aabenbart mere Tiltro til et heldigt Resultat end den gamle erfarne Rossing, at dømme efter det Antal Kugler de støber; bare der bliver Brug for dem.

SCHEEL:

Efter nogle Timers Søvn slaar jeg Øjnene op og møder Schiølers Blik, han er ogsaa lige vaagnet og straks klar til at udveksle Beretninger om vore gensidige Oplevelser; hvorefter vi kigger forud for at se til Johannes Larsen. "Er du træt, "Las", " spørger Schiøler ned gennem Lugen. "Ja," svarer Johannes Larsen, "i Armene af at slaa efter de forbandede Myg"; det er den eneste Træthed, han føler efter den 38 Timers Marchtur uden Søvn og kun afbrudt af ialt c. seks Timers Hvile.

Dagbogsnotaterne for 26.-28. juli findes forrest i hæfte nr. 5. Bagerst i dette hæfte og skrevet på hovedet i forhold til det førnævnte optræder notaterne fra 11. september og frem.

Johannes Larsen: Simiutak, 29. juli 1925. Tusch. Mål og ejer ukendt.

SCHEEL:

Hele denne og næste Dag sidder Schiøler, Salomonsen og jeg i Kahytten og præparerer, skeletterer og gør Optegnelser om Fuglene. Medens vi ligger over et Sted og venter paa Strømkæntring, er Johannes Larsen i Land med Rossingerne for at se paa en ikke tidligere kendt Nordboruin, som Rossing har fundet paa en Tur her inde.

SCHEEL:

Næste Morgen er Vinden løjet af, saa vi i Løbet af halvanden Times Sejlads naar frem til Godtbergsens veldækkede Frokostbord. Da vi ser det, takker vi Guderne, at vi ingen Rensdyr fik til dette Afskedsmaaltid, saa havde vi sikkert ikke staaet det igennem. Her er alt, hvad der kan fremskaffes paa Grønland, jeg skal blot nævne et Par af de største Delikatesser: Røget Helleflynderfinne og friskfanget kogt Laks. · To Timer efter Frokosten faar vi Kaffe med hjemmebakte Kager; det fik vi nu ogsaa efter Maaltidet, men der skal gøres rent Bord. Hen paa Eftermiddagen gaar vi i Gang igen for at udrydde, hvad der ikke blev spist om Formiddagen; hvorpaa vi efter et Afskedsbesøg i Rossingernes Sælskindstelt gaar om Bord, saa mætte som Mennesker kan blive uden at sætte Livet til.

SCHEEL:

Om det er denne Tilstand, der er Skyld i, at vi finder det eneste Undervandsskær i "Havnen", ved jeg ikke; men "Angut" kommer i et hvert Tilfælde op at ride, da vi kippende med Flaget vil svinge flot uden om alle Grønlænderbaadene. Ved Hjælp af Doktorens Baad og Grønlænderne bliver vi hurtigt halet af igen, saa vi kan slippe afsted. Godtbergsen kipper

med "Kolonihavelysthuset"s Flag, og Grønlænderne istemmer et Afskedshyl. Nogle Timer senere ligger vi til Ankers alene ude mellem Øerne og Skærene, hvor vi tilbringer en urolig Nat paa Grund af de overfyldte Maver.

SCHEEL:

Om Morgenen lige inden vi skal til at starte, hører vi en Motorbaad nærme sig, og lidt efter svinger Landsfogedens "Nauja" frem bag Skæret og op paa Siden af "Angut". Besætningen har faaet at vide, at vi maatte være at finde her omkring, de har Post fra Danmark til Hagerup og Salomonsen, vi andre bliver snydt og sidder med misundelige Blikke og betragter de to, som nu svælger i Nyheder og Tusinder af Hilsner og Kys. Foruden Posten faar vi Besked om, at vi bliver ventet i "Holstensborg" af Inspektionsskibet "Islands Falk", hvor Landsfogeden er om Bord.

SCHEEL:

I et væmmeligt surt og koldt Vejr maser vi paa mod "Holstensborg", som først naaes om Aftenen ved Ellevetiden i øsende Regn. Vi har slet ikke givet os Tid til Jagt hele Dagen men bare kørt paa for at naa Havn, og ret mange Fugle fik vi ikke at se.

¹ Kristian var søn af Poul Holbeck og hans hustru Estrid (se side 140, note 16).

² Præsten Jens Anton Elias Barsilaj Ignatius Chemnitz (1853-1929) fik i Grønland tre sønner: Karl Johan (1884-1965), som også blev præst, Jørgen Niels Peter (1890-1956), udstedsbestyrer, og Jens Lars Andreas (1891-1966) ligeledes præst. Det er umuligt at afgøre, hvilken af de tre Chemnitz-brødre, der kom om bord på skibet for at aflevere post.

³ Første bind af Eiler Lehn Schiølers bogværk Danmarks Fugle udkom i første halvdel af 1925.

⁴ Mester Olsen var formodentlig maskinmester på Hans Egede og den "Mester", som ekspeditionsdeltagerne og deres rejsefæller sad til bords med på udrejsen til Grønland (se side 88).

⁵ Formentlig en ø nær Anders Olsen Sund mellem Søndre Strømfjord/Kangerlussuaq og Holsteinsborg/Sisimiut.

⁶ Kajakmand og kommuneråd Peter Enochen (f. 1868) var gift med Agathe (f. 1898). Parret var forældre til Jakubine (ukendt fødeår), Pauline (f. 1898), Inger (ukendt fødeår), Thomas (ukendt fødeår) og Pauline (f. 1909). Familien boede i Holsteinsborg/Sisimiut.

⁷ Krassiliak er formentlig lydskrift for qasigialq: spættet sæl.

⁸ Kællingehætten (Nasaasaq): fjeld øst for Holsteinsborg/Sisimiut; længde -53 33 58/bredde 66 55 41.

⁹ Nakeralik: Lokaliteten har ikke kunnet identificeres.

¹⁰ Karsok: Lokaliteten har ikke kunnet identificeres.

En Svartbog

31 Juli

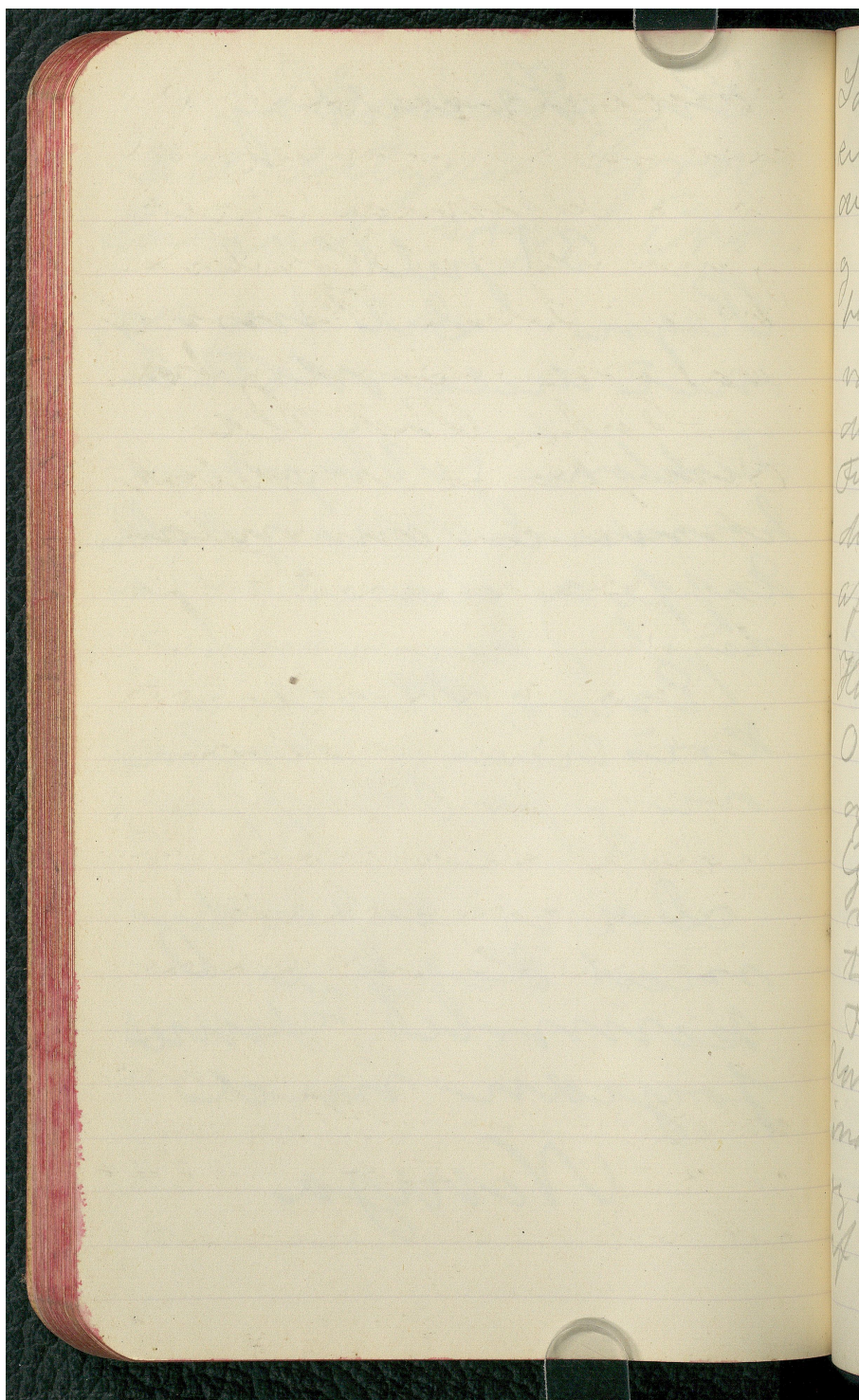
Regn. Dit kværg,
mit hele Natte

Duklorning og Mygskum
komme over og derhos
Ruffe og da vi er for
dige komme
Erns, Morten
Kristian og Ruten
over og for Ruffe.

Da vi er færdig
med Ruffen
komme fem
fjogden med
Nanya

**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

Landsfogeden i Åbo
skrev med sin egne
over: Isländas Tolk
og vil være: Holstens-
borg: Dug. Kemmiti
var om Børst og
de Børst Børst
Før, de a. vordet
dinde en Tørst
af, Duvvordt Fugl:

Han fortalte at Mester
Olsen blev gæst
over Børst for hans
Egne ved Ruge For-
vel, vordet
tørst til Isländ
Folk.

Han var et af de mest
indtagede Menneske
og har vordt og elsket
af alle de Kunst-
vænner

V. her en kære
og venlige hilsen
til min søster
som er i sin
reise. Du skal
være glad og
sund. Skal komme
med i København
og blive på
Laks og de
værelse i København
sæt med i København
men for at blive
der.

Doktor Christian
bliver her som
som kendt Mand.

~~Handwritten scribbles and signatures at the bottom of the page.~~

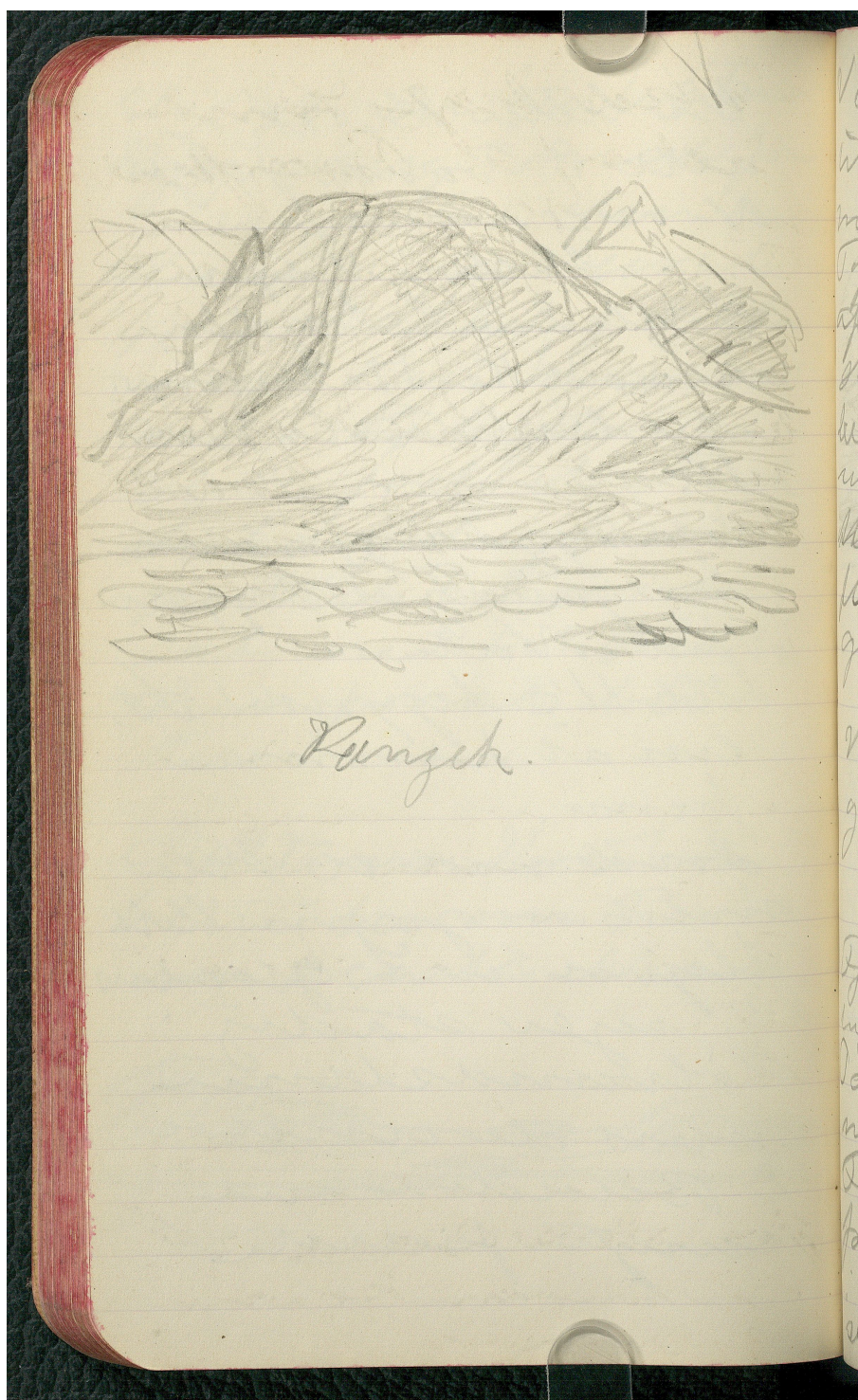
Vi ligger Kl. 9 $\frac{1}{2}$
alle 3 Bønder følger
N. over.

Hille g. Regner.
L-glansen frontlag
sund Kl. 11 kommer
der lidt Børis fra
N.

Der ligger snupalden
fra paa Galsteggen
for i Nat.

Kl. 11 $\frac{1}{2}$ begynder Lo,
der at komme
forn.

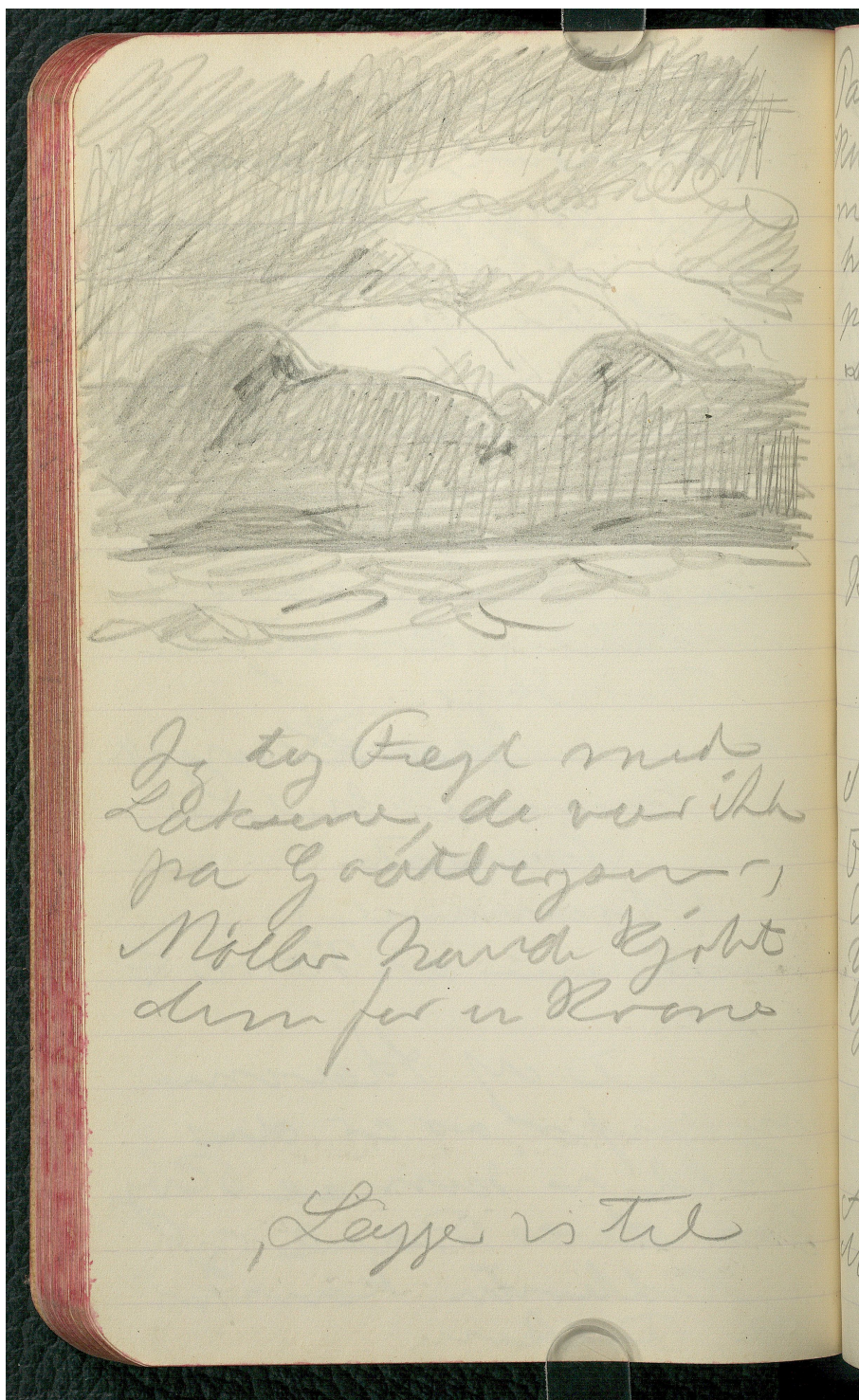
Inden i Kl.
ind i gogen lidt
flyver i L-glansen
V. sejer stadig
Kølvesten
men de andre
2 Bønder nu
er i ferd

Vilken högt Land
indrupa, Bjerger
med Nymme
Tjyrene afbrude
af dybe Dule
skierer is ud v
belret paa Kytt
udenfor os g
Mangt af min
paa de Sker. Det
graat g koldt, ma
Tjinde
Vies udfor Kangek
g Kevne hude
Landsat
(Goundne)
Dyeldne er 3000
lige
Dant af Kevne
indrupa os er de
Dolk er i v
Joa dres Baal g
Kikkerte Kevne
se Dolkem

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

Jeg tog Freyd med
Lakune, de var ikke
på Gødtbegon,
Noller Grand Gjødt
der var i Kroene

Lasse is til

Paa Gælderne N. ful
Kungh. vedr. fuldm.
mere. I se de i hult
hvidt over paa og
paa det nyeste af
den skønnede Lalm
3. I det alle for paa

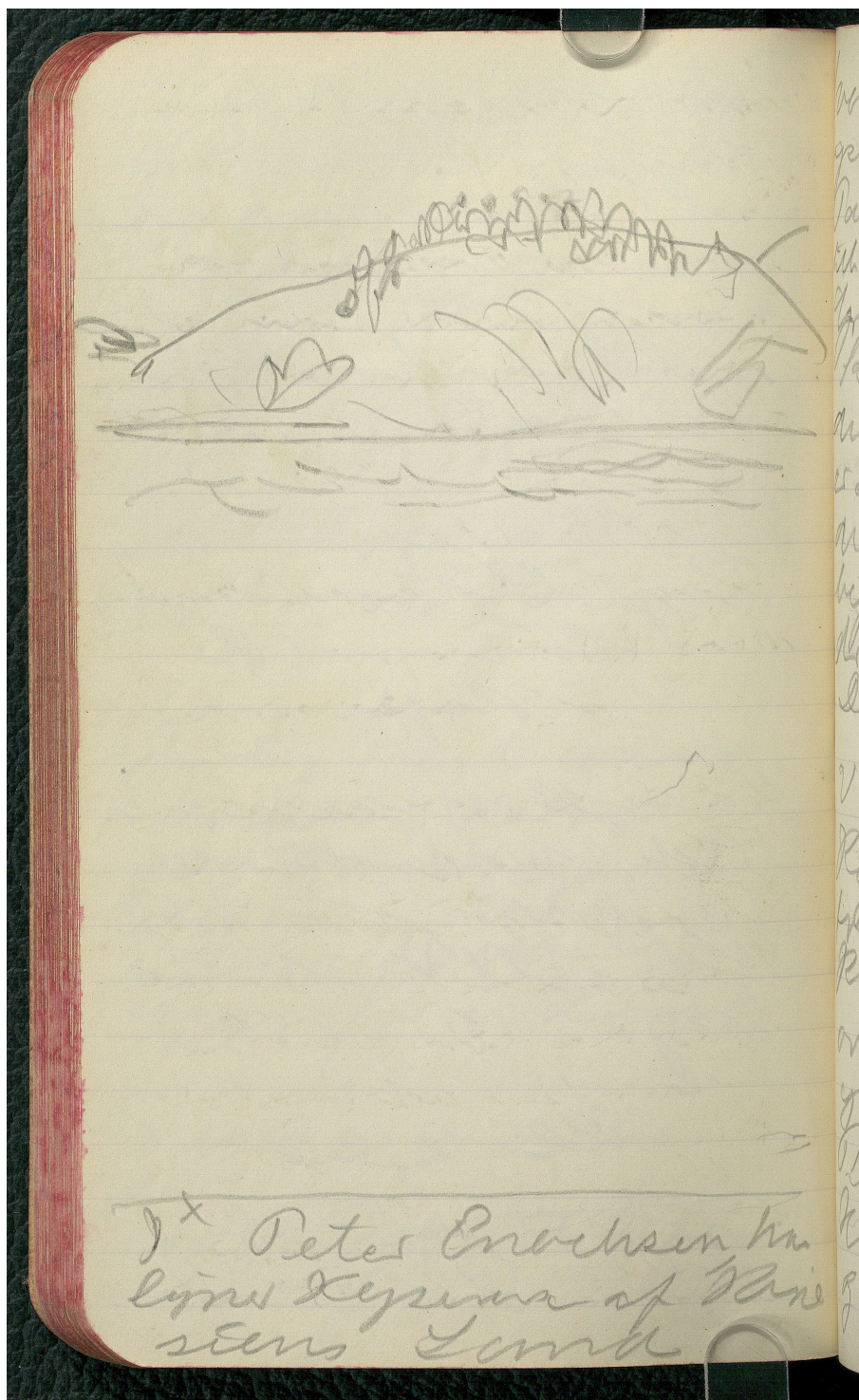
Midday.
Røgt Lakke. Mygten
Lammekød
Kaffe.

I se sigt gennem i
Fide sammene
Tatthatt. or. I se
Vide: NV er Os
byg.

Re 2,20
Arbejdet i ved
Anders Olesen I

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

hvor Diktoren Baad
sæer byer.
Og dogger stor et
til haldt Læreren
gjordanden paa et
Kaa over et stort
dine indvæner, der
er de jærte Læreren
de er ser.
byer Baade eyer
dette i sin.
Det skædeseyer.
Vi har faaet den
Ryghmanden
hvor. Skerit for
Kristian som yk
over til Lektøren
gaa. Jeg spoger
dette over det i
Kristians Rygh
I fandt det Ivar

"Og det er din
nyeste verdens kgl.
dronning?"

"Hun styres nu?"

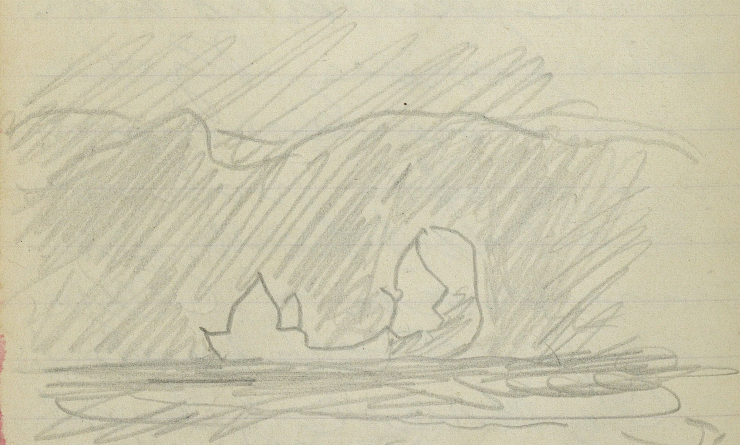
Jeg var lige kørt til
i det Kjøp da vi lugte
til og gav mig
med mig, for at
pege en Lure og liste
Varme,

Jeg ser til alle
her ved 5.
Angit melle
alle og jeg kom
nære Regneren
komme på
Ruffe. Mille
komme med
erklære at det er
sært og koldt, der
nære og bære, for

dit er væmmeligt
og at nu vil hun
høre strassiliak
skindbuxer paa
inden dit er baak
eller - Lær nab
navn dem og af
Rijebankens her skal
De se, de har den
ikke pinne, Kjøle
buxerne der ligger
me i ikke pinne
samt trækker her
om paa og Ole
højere færd koster
og gyldest og kranke
op ad i blødt i
jeg ligger og Møder
paa Møderer den
og en valdyt fint
det lyde som røde
onen godes og gelom

me g den v ved at
vare færdig

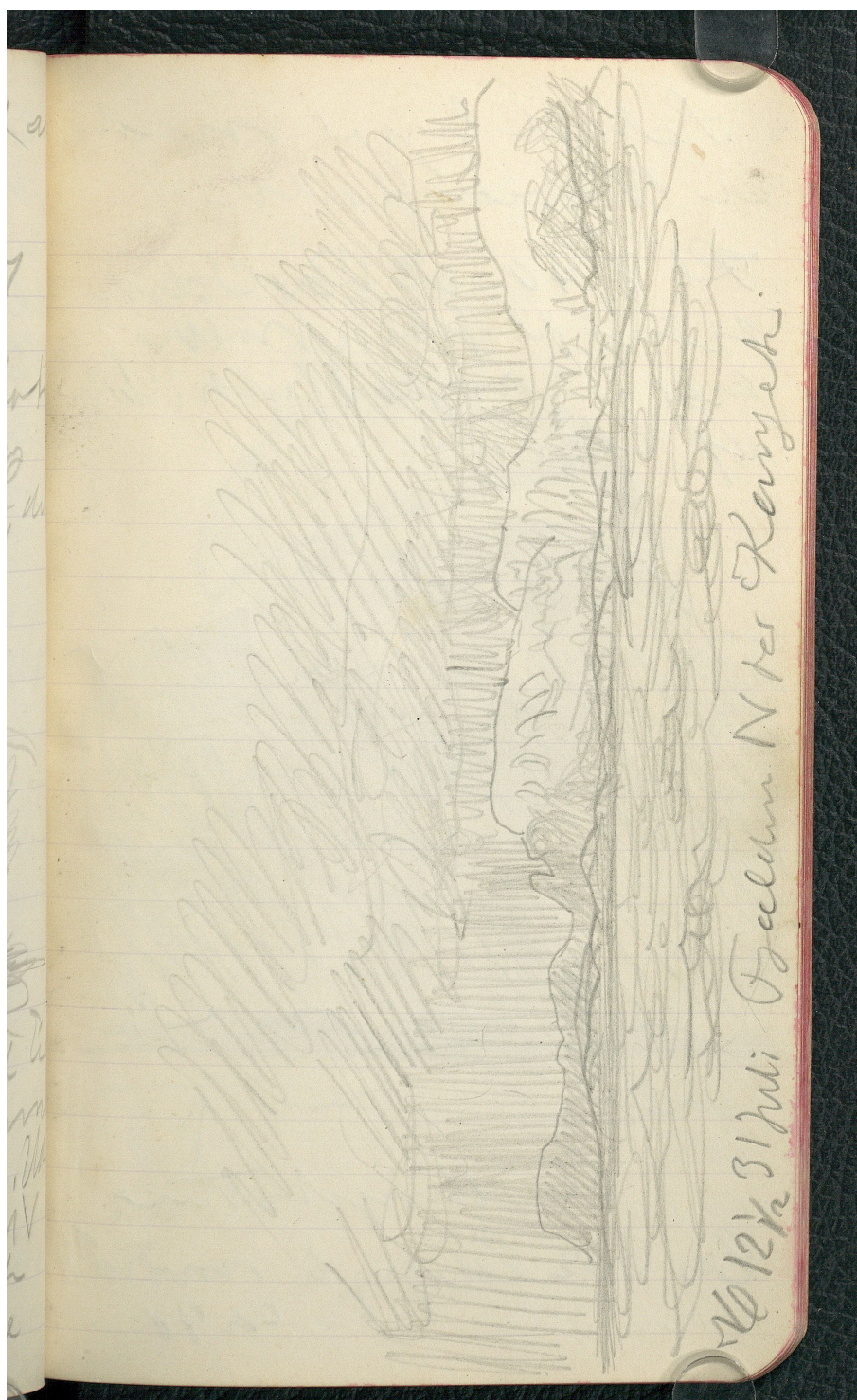
kl. Thers ud i
gave sig op
et stort alle fl. parti
der siges at. Følges
være under dem, det
mæssigt

Langt inde et
sorg næsten forsvundet
i Regntyktene. Ude
i Skovene med
en Oserne. Talle
for N. gamle

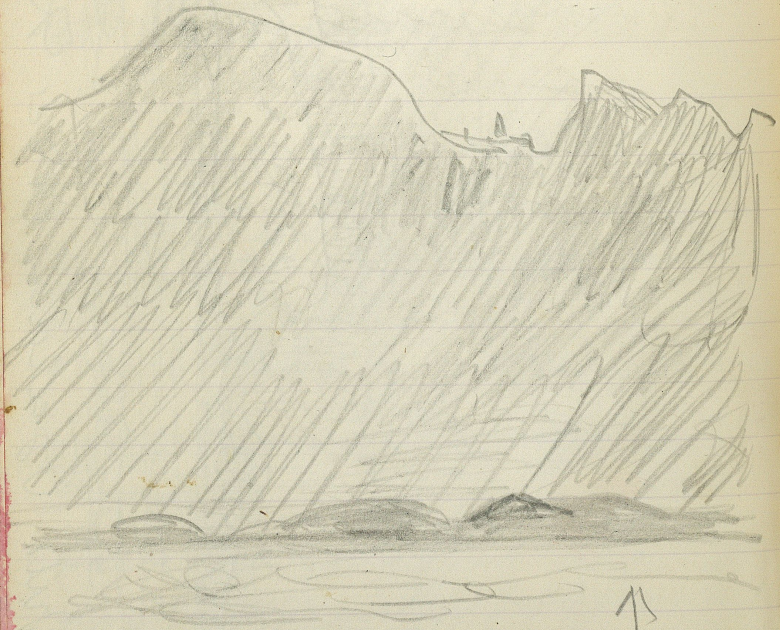
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

Schedt ligger med
et Nygaardshold.

Pl 8,40 et Par Odns
vans og fah. Møller
er en yngre Skulptur af
af E. Lindy.

Reclungelatter
En Plak Skulptur med
ca 40